

YELOD TELDEGKILID
NÜM 4 PRILUL 2013 (Pads 25 jü 32)

O Volapükaflens Valöpo!

Ad sevön fruti püka bevünetik, te neodoy ad küpedön kaoti pükik adelik da vol lölik; nendoto ad binön slopan püka mekavik, mutoy binön frediman. Badiman jenöfo no kanon jäfädön me dial somik. Cedü badimans, fredimans binoms pösods fopik, kels logoms lifi äs pölaced, e kel ün del seimik okömöl otüvom midini otosa.

Ab frediman veratik no binom pösod somik. Do gudiko sevom fikulis lifa valemik, lif oma binon veratiko jafik. Büologom dinis badik okömöl e steifülom ad nedrefön onis. Finü lif, tuvom koteni dibik, e pakom valöpo fredi.

Vöds at kanons bo bepenön lifi Volapükana veratik. Do dial it binon legudik, dasevom, das nets nämädik vola neföro odaoptons oni; too sevom, das binon dial lejönik, e kodü atos löfom oni.

Fredim binon väl - väl keli man sapik nenzogo välom ven binom yunan. Väl at slüdon lüodi lifa omik. Badimans, votaflano, vedoms künidiks, e suvo no tuvoms seimo gudi.

Hiel Goethe äsagom, das blig balid menas lo nilädan binon ad fredön. I no glömobsös, das hiel Heraklit äkredom, das bad muton dabinön kobü gud. Seko badimans i mutoms lödön su tal ot kobü fredimans. Sekü atos, keliedobsös ko utans, kels mutoms sufön somödo.

Ekö buäd pro slopans Volapüka - mutons binön ai fredimans!

Valikosi Gudikün Oles ed Olikanes

sedom

Ralph

LÄLID IN STUNALÄN
(fa hiel Lewis Carroll)

KAPIT JÖLID (FIN)

Äprimons ad dönuön blöfädis ofe, ab, bi äspikons otüpo, ätuvof fikuli gretik ad lilön utosi, kelosi äsagons.

Blöfäd boyada binon, das no kanoy säcöpön kapi, if no dabinon koap: das neai büo idunom somikosi, ed anu *om* äbinom tu bäldik ad primön febodi nulik.

Blöfäd Körarega binon, das kanoy säkapön valikosi, kel dalabon kapi, e das no mutoy spikön nesiämi.

Blöfäd Köradaima binon, das if no dunoy bosi in tef at ünü brefüp, valikans posäkapons in top et. (Äbinon küpet lätik at, kel idredälükon valikanis us).

Lälid no äsevof kion sagön plä "leduton lü Jidük: säkolsös cedi *ofik*."

"Binof in fanäböp," äsagof Köradaim boyade: "ramenolöd ofi isio," e boyad emogolom äs sagit se car.

Sunädo pos mogol oma, kap Kata äprimon ad nelogädikön, e ven igekömom ko Jidük, äbinon lölöfiko mo; sekü atos, Köraregʼ e boyad äronoms mo e ge ad sukön oni, e retans egolons dönu ad kompenön ko pled.

PROMETHEUS
(Fa Johann Wolfgang Goethe

Tegolöd süli ola, o Zeus,
me lefogafogül
ed okskilükolöd – äs pul,
kel säkapom tilis -
me kvärabims e belasomits.
Too mutol tali oba
leadön stanön pro ob,
e ludomi obik, keli no äbumol,
e furnodi obik
pro glut kela
beglötol obi.

Nolob nosi pöfikün
dis sol ka ols, o gods!
Yamiko nulüdols
me sakrifotatrips
e plekaväp
mayedi olsik,
e defädolsöv, üf
cils e lubegans no binonsöv
fopans spelik.

Ven nog cil äbinob,
ed äsevob ni plödio ni ninio,
tän äflekob logi obik pepölavegöl
lü sol, äsva binonöv love at
lil lelilöl ploni obik,
lad äs obikos,
miseröl dränäbi.

Kin äyufon obe
ta viläd elas Titan.
Kin äsavon obi demü dead,
demü slaf?
No eledunol ito – li
o lad glutöl saludiko?
Ed äglutol yuno, gudo,
pecütölo. Savadani
slipölane us löpo?

Oli sümob-la? Pro kis?
Föro äsofükol-li
dolis pafledölana?
Föro drenis ästilükol-li
pädredälükölana?
No äsmiton-li obi ad man
tim valanämädik
e fät laidüpik,
söls oba ed oliks?

Äcedol-li ba,
das sötoböv lifi hetön,
fugön ini däsärts,
bi no ämadikons
floradrims valik?

Is seadob, menis fomob
ma mag obik,
tributi, kel leigonös obe,
ad liedön, drenön,
juitön e fredön,
e no stümön oli,
äs ob!

(Fa Vi-Cifal Hermann Philipps se Deutapük petradutöl)

STÖBS (Fin)
(fa Frank Roger)

Del dönuik lefenüköl in voböp, kosädatrens tufulik, sil lefogik, prodöl lureini sutik, e keds lunik menas, kels stebedons lifti in Tümalödöp, lom jiela Jessica.

Äfredof vemo ad lomiokömön: ädujetof vifiko, ed änikurbof völaskrini gretik oka. Äfredof ad logön dönu melajoli vütropik, vati lemüröl, äsi pamis kledülöl dub vienül sofik.

Ätelefonof jifleni Moira, ed äsagof: "Lio stadol-li?

"Stadob gudiko, danö! Ädelo völaskrin oba ämijäfidon, ab äbonedob pluamoti, e jinos, das jäfidon gudiko dönu."

"Benö! o Jessica. Nek kanon lifön nen völaskrin anu, voto neföro logoyöv solanidi. Völaskrin obik jäfidon dü del lölik. Leadob igo färmön körtenis. Kin ga vipon-li ad logön se fenät?

"Si! Binos vemo gudik ad kanön ai juitön soli, sabi e sili blövik, e ad glömön stadi jenöfik plödo. E stom obsik, kitimo äbinon-li jönik? Igo no memob osi."

"E no spetob osi. Sovemo säkuradükos oyi. Binos gudik, das solanid obsik binon ninü lom."

Bos in skrin äkofudükon Jessica dü timül, ed äsagof: "Stebedolös dü timül, begö! Ag! Dabinon nog säkäd. Kis atos ebinon-li? Reklam-li? Reklami bo elogob-li dü sekun in skrin oba? Neföro büo elogob somikosi. Diabö! Kis ba binon-li?"

Maibreikans ba eplöpons ad nüdranön ini sit olik. If binoböv ol, telefonoböv remanadünoti

Ed atosi ädunof posä ilogof reklamis ai mödikumis in völaskrin. No äbinos so badik äs säkäds ädela, too ävilof getön pläni in tef at.

"Ebonedol pluamoti nejerik," äplänon vög cinik, kel pefödon fa reklamans. Reklamans onsik klüliko pubons in skrin

olik."

"Ab vilob labön logami nedöfik," äflagedof Jessica. "Nosi bisarik, reklamis nonik, te melajoli, soli e vali, keli vilob logön."

"Mobob üfo, das bonedol pluamoti, kel ninükon stöbi reklamas. Obinon jerikum, bi no labon födans, ab obinon pötöfikün pro ol."

"Suemob," äseifof Jessica. "Ovisitob vüresodaspadi olik ad logön lofotis."

Jessica äsumof dönu telefonömi, ed älilof vögi jiela Moira, kel äsagon:

"Memob, das esagol obe, das älabol säkädis tefü völaskrin olik."

"Si! ab anu ebonedob pluamoti jerikum, e val jäfidon äs büo. Anu dalabob solanidi ai domo."

"Benö! Ab bosil bisarik jenon is, e vilob dalilön cedi olik, bi labol plaki ömik tefü säkädis somik. Jenöfo tü tims lunomik, sol in skrin oba padagükon fa lefogs. Säkob obi, kis ba kodon atosi?"

"Lebonedi liosotik dalabol-li?"

"Binon leboned jerik kobü stöbs ta maibreikans e viruds, äsi stöb reklamas. Sekü atos, sötob juitön solaliti nidik nen rop seimik. No sevob, kis mijäfidon."

"Omutol telefonön remanadüni," ämobof Jessica, "ab jenöfo säkob obi, va steifüloy ad selön pluamotis ko stöb ta mistom."

"Kisi-li?" äsäkof Moira.

"Ekö te tikamagot obik!" äsagof Jessica, ed älogedof vifiko skrini oka ad logön va lefogs balid id ilükömon ya pö of.

FRIEDRICH BRÖNNIMAN (1846 – 1930)
(fa hiel Brian R. Bishop)

In gased Speramtapükik : 'La Ondo de Esperanto' (2013:2 (220) febula atyela, pad 18), Reinhard Haupenthal, nolan zilik dö jenav Volapüka, äpübom yegedi nitedik e nunafulik yumedü vobot Jveizana Andreas Künzli, sev. 'Universalaj lingvoj en Svislando' [Valemapüks in Jveizän]. Ekö nuns veütikün yegeda:

Brönniman pämotom yelü 1846-11-06 tö Belp. Geometan calöfik zifa Bern, ämafom Foti Zifatatik ela Belp e ziläki löpik ela Bern. Yelü 1878 pävälom geometan zifik ed ämafom zifi vönik. Yelü 1888 äpübom buki tiädü : 'Mafam kadatik ma büdüls lonöfik in kantons baläläna Jveizänik e läned kälafotik kobälänik'. [tradut tiäda tradutoda Sperantapükik]. Äkobofünom sogi geometik zifa Bern. Ädeadom tü d. 1930-08-06 in malädanöp Salem; päsepelom in Schoszhalde.

DUNOTS TEFÜ VOLAPÜK

Brönniman ävedom presidan Volapükakluba Bern tü d. 10id yanula, yela 1889. Klub pänefünon tü d. 10id yanula, yela 1893 kodü 'kondot tazeilik e vilädik datuvala e pärid dinäda omik demü atos" [tradut tradutoda Sperantapükik]. Cifabukeman Bloesch äpenom in protokabuk: "Pedegivöl bukeme zifik ad pakonsefön e padalaböl fa presidan lätik soga, söl zifageometan F. Brönniman mulü tobul 1893." [tradut tradutoda Sperantapükik]. Bukem zifik id ädageton konleti bukas, gasedas e namapenädas volapükikas ela Brönniman. Ninü spoded omik dabinons peneds fa Schleyer, Kerckhoffs, Schnepper, e votans. Niverabukem zifa Bern nu dalabon bukis, pämodis e gasedis pebükölis. Ün presenatim valiks otas stebedons lisedami calöfik

HIMATAN BÄLDOTÜ LIFAYELS JÖL

Hipul bäldotü lifayels jöl se Sulüda-Frikop ematikom ko vom bäldotü lifayels plu mäldeg, bi fantum lefata omik, kel ädeadom bü yels mödik, äbüdom ome ad dunön atosi.

Samele Masilela ematikom ko mot cilas lul, Helena Shabangu, kel ya labof matani, fo vüdans tum. Samele älesagom, das lefat deadik oma äkoefom lelöfi omik pro of, ed äbegom ele Samele ad matikön ko of pro om. Bi valikans ädredons demü bölad fa lanavol if mat no äjenon, äbaicedoy ad fölön vipi oma.

Äsagoy, das matikam, suämü pouns zao mil, ägeton benedi famüla oma, äsi uti himatana anuik jisöla Shabangu. Mat sinifon, das el Samele binom lufat cilas lul jisöla Shabangu, kels labons kobo bäldoti lifayelas vü teldegvel e kildegvel. Do sagoy, das el Samele ävilom zälön matikami, jinos, das higam ya äbedotom fütüri mödayelik ota. "Ven obäldikumob," äsagom Samele gasedamanes, "omatikob ko vom bäldotü ob." Äläükom, das desinom anu ad julön e studön mödo.

Sagoy, das matikam eleskänon kobädi topik, ab mot ela Samele äbegesagof, das matikam äjenon te ad kotenükön lanavoli, lesagölo, das mat somik no binon bligöfik ma lon. Jisöl Masilela id äsagof, das dun at ikotenükon lanavoli. "If no ilobedobsöv lebegi lefata, tän bos badik üjenonöv in famül obsik. No äbinon säkäd pro ob pösodiko, bi äsevob, das lefat ela Samele ävilom matikön ko jisöl Shabangu, e sekü atos, ukotenükobs omi.

SAGODS FA HIEL OSCAR WILDE

Fätajigod no sedof obes bününis. Binof tu sapik u tu kruälik ad so bitön.

Drenam binon seföp vomas nejönik, ab rübükam jönikanas.

Löfolsöd lekani pro it, e täno valikos, keli neodols poläükons ole. Dediet at tefü jön ä jafädam dinas jönik binon bluf kulivas gretik valik. Binos atos, kel votafomon lifi sifana valik ini sakram pla spekul.

Ai binos völadik ad säkön , do no ai so ad gespikön säki.

Vom lölöfik gudik binof zesüdik ad dunön seimikosi lölöfiko fopiki.

Stipü dugäl lönedik, vom kanof dunön seimikosi.

Ai sagob utosi, kelosi no sötob sagön. Jenöfo sagob kösömiko utosi, kelosi vo cedob - pök gretik nutimo. Suvo kodos, das misuemoy.

Plak binon utos, kelosi valan nemon pökis okik.

Nendöf veratik binädon me ut, no keli men dunon, ab keli men binon.

Stab jemoda valik binon fümäl nesüdöfik verik.

Bespikoy somödiko jöni konfida. Jinos, das no pasevon jön vemo feinikum dota. Kredam binon mu nenitedik. Dotam binon go jänädälik. Galäl binon lifam, ab taked jü sef binon deadam.

Vobed alik, keli prodoy, jafon nefleni. Ad binön pöpedik, mutoy binön zänedöfik.

No kanoy siön, das sötäl tumödik gudükumon vemo u sanabi u fredi lönikis.

(Tradutods fa hiel Ian Niles)